

Gökyüzü

Alp Akoğlu

Dikkat, Uydu Parçası Düşebilir!

Amatör gökbilimciler olarak, yalnızca gök cisimleri değil, gökyüzünde bulunan ya da gökten düşen çeşitli başka cisimler de genellikle bizim ilgi alanımıza girer. Yapay uydular bunda birinci sırada gelir. Çünkü her gökyüzü gözlemine çıktığımızda, birkaçını gökyüzünde yavaş yavaş süzülürken görürüz.

Yörüngede binlerce uydu ve "uzay çöpü" adı verilen uydu parçaları dolanır. Arızalanan ya da ömrünü tamamlayan bazı uydular ve uzay çöpleri bazen atmosfere girerek yanar, nadiren de bazı parçaları yeryüzüne ulaşır. Özellikle alçak yörüngede dolanan ve kontrol edilmeyen cisimler çok atmosferin üst katmanlarındaki seyrek gazın etkisiyle giderek yavaşlayarak sonunda atmosfere girer.

Amatör uydu gözlemcileri, USA-193 olarak adlandırılan bir Amerikan casus uydusunun fırlatıldıktan bir süre sonra yörüngede giderek alçaldığını ve bunun düzeltilmediğini fark etmişlerdi. Bunun üzerine uydunun fırlatıldıktan kısa bir süre sonra arızalandığı açıklanmıştı.

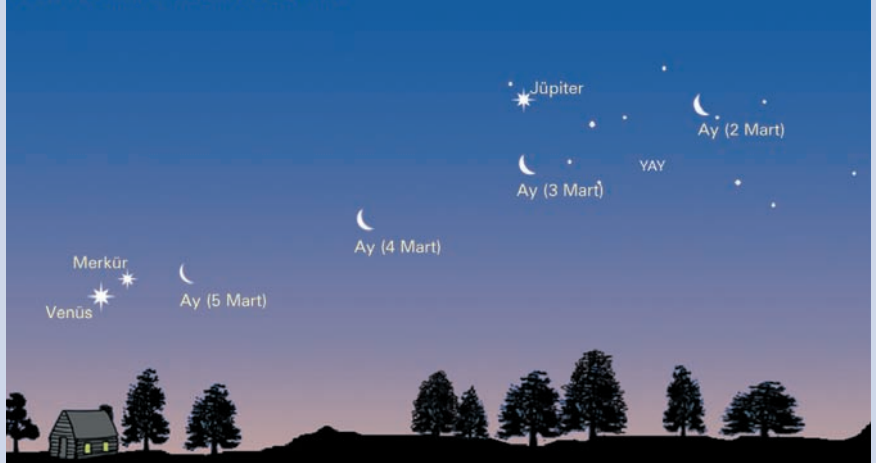
USA-193, 21 Şubat'ta Hawaii yakınlarındaki bir Amerikan savaş gemisinden fırlatılan füzeyle vuruldu. Şimdi, atmosfere girmek üzere olan çok sayıda parça var.

Uydunun, dolu bir yakıt tankı dışında herhangi bir tehlikeli yük taşımadığı, bu tankın da füzenin asıl hedefi olduğu ve vurulduktan sonra büyük olasılıkla patladığı açıklandı. Yakıt tankları, uyduların parçaları arasında yere ulaşabilen ender parçalardan.

Uydu parçalandığı için, onun tamamını gözleme olasılığımız kalmadı. Ancak, bu bir bakıma da iyi oldu; çünkü, parçalardan birini görme şansımız çok daha fazla. Üstelik, bu parçalar arasında yere ulaşabilecek kadar büyüklerinin bulunduğu düşünülüyor. Bunlar ve çok sayıda daha küçük parça, Mart ayı boyunca atmosfere girecek ve yanacak.

Parçalar atmosfere girdiğinde, göktaşları gibi yanarak gökyüzünde kayacaklar; ancak hızları çok daha yavaş olacak. Eğer büyük parçalardan biri ya da birkaçı atmosfere giriş sırasında bizim yakınımızda bir yerlerde olursa, gökyüzünde güzel bir gösteri izleyebiliriz. USA-193'le ilgili bilgi ve Uluslararası Uzay İstasyonu, uzay mekiği ve diğer yapay uyduların bulunduğu yerden gözlenebilecek geçişlerini www.heaven-above.com adresinden izleyebilirsiniz. Bunun için siteye kayıt olmanız ve konum bilgilerinizi tanımlamanız ya da listeden seçmeniz gerekiyor.

2-5 Mart sabahları güneydoğu ufku

vens-above.com adresinden izleyebilirsiniz. Bunun için siteye kayıt olmanız ve konum bilgilerinizi tanımlamanız ya da listeden seçmeniz gerekiyor.

Mart'ta Gezegenler ve Ay

Mars, hava karardığında gökyüzündeki en yüksek konumunda bulunuyor. Gezegen, gece yarısına kadar rahatlıkla gözlenebiliyor. Ayın ilk yarısı, M35 açık yıldız kümesiyle yakın konumda bulunacak ve bir dürbünle bakıldığında aynı görüş alanında bulunacaklar.

Mart ayının "gezegeni" Satürn. Geçen ay sonlarına doğru karşıkonumdan geçtiği için hemen hemen tüm gece gökyüzünde. Satürn, hemen hemen en parlak durumunda ve gezegenimize görece yakın konumda olduğundan, teleskoplu gözlemciler için iyi bir hedef.

Şubat'ta sabah gökyüzünde yükselen Merkür, ayın ortalarına kadar gözlem için uygun durumda. Gezegen, gün geçtikçe ufuk üzerinde alçalsa da, ayın son haftasına kadar gökyüzünde.

Jüpiter sabah gökyüzünde ve hava aydınlanmadan önce yaklaşık 2 saat boyunca gözlenebiliyor. Gezegen, her gün biraz daha erken doğacak.

Mart'ın ilk yarısı Venüs'ün artık sabah gökyüzünde gözlenebileceği son günler. Ayın ortalarından sonra gezegen iyice alçalmış olacağı için ancak dikkatli gözlemciler tarafından çok kısa süreyle gözlenebilecek.

Ay, 7 Mart'ta yeniay, 14 Mart'ta ilkdördün, 21 Mart'ta dolunay, 29 Mart'ta sondördün evrelerinden geçecek.

1 Mart saat 23:00, 15 Mart saat 22:00, 31 Mart saat 21:00'de gökyüzünün genel görünümü.